

פעם היתה זאת מחלה של הפרט — עכשיו היא הפכה למחלה של המדינה

חולירעו!

אם אחד משלושת הנאשמים העיקריים בסידרה זו — לוי אשכול, דוב יוסף ומשה אונא — מעזים להטיל ספק באמיתותה אף של מילה אחת בסידרה זו, הרי תובעים בזה עורכי „העור לם הזה“ ששלושתם יחד, או כל אחד מהם לחוד, יתייצבו לוויתור פומבי עימם פנים אל פנים, על כל במה שהיא, כדי להוכיח את הדבר.

הואן פרוץ היה דיקטטור פאשיסטי. הוא שלט בארגנטינה באמצעות הטרור והשוחד, התעמולה ומחנה-הריכוז. את תורתו למד באיטליה של מוסוליני, אותו העריץ ושיבח. בארגנטינה היה קיים עתון בעל שם עולמי. לה פרנסה „האמת“ היה כקוץ בכשרו של השלטון. כשמו כן היה: הוא אמר את האמת. למרות הטרור.

בשנת 1951 החליט הואן פרוץ לחסל את לה פרנסה. הוא עשה זאת בשתי דרכים: מפקחים סניטריים ביקרו בבית-הדפוס, החליטו כי בית-השימוש שלו אינו ברמה נאותה — וסגרו את הדפוס.

בעלי-הקוסקים, שהיו כפופים לאירגון-טרור פאשיסטי, החליטו „פה אחד“ שהם מסרבים להפיץ עתון החותר תחת בטחון-המדינה.

לה פרנסה נסגר. אבל זאת היתה התחלת סופו של פרוץ עצמו. הזעזוע העולמי, וההתקור ממות האזרחית, פילסו את הדרך להפיכה נגדו. הוא ברח מארצו, התמסר לבעלת קטינות. כי לחואן פרוץ לא היה לוי אשכול, לא היה דוב יוסף, לא היה משה אונא. אילו היו לו יועצים כאלה, ואילו ניסחו לו חוק-לשוני-הרע, לא היה צורך במפקחי בית-שימוש. אפשר היה למנוע את הדפסתו והפצתו של העתון המסוים באמצעים הרבה יותר פשוטים, ועל טהרת החוקיות. זוהי משמעותו של חוק לשון הרע. פאשיסטים בלתי-מוכשרים, כמו הואן פרוץ, יכולו ללמוד ממנו להבא. כי מציון תצא תורה, ודבר הפאשיזם מבית המדרס הממשלתי בירושלים.

טרור זקוק להסוואה

הואן פרוץ היה בחור גס. הוא לא הבין את אחד מכללי-היסוד של הפאשיזם: ה' מצליח:

הטרור זקוק למסווה. האלימות זקוקה למירמה. בצורה קיצונית ביותר הובהר כלל זה במשפט אייכמן. החל ברישום היהודים וכלה ב' נשימתם האחרונה בתא-הגאזים, ליחתה אותם מערכה בלתי-פוסקת של הטוואה ורמאות. רישום המוצמדים-להשמדה נעשה „למען הסדר“, כדי „לאפשר ניהול תקין של הקהילה“. הגירוש נעשה „למחנות עבודה, שם יוכלו לעבוד ולחיות חיים בריאים“. בשטח הריק ליד אושחייץ הוקמה תחנת-רכבת אזרחית רגילה, שהיו לה למראית-עין כל האביזרים הרגילים, כדי שהקורבנות לא יבחינו לאן הגיעו. מייד עם בואם לאושחייץ נאלצו לכתוב למשפחותיהם גלויות עם תמונות של עירקיים. כדי שהקורבנות הבאים יהיו רגועים. ועוד בתא-הגאזים עצמו היו מתקנים ברזי-מקלחת כוזבים.

מבחינה זו אין הברד בין פאשיזם גדול וקטן, בין הצעד האחרון — הפתרון הסופי — והצעד הראשון, שהוא תמיד סתימת הפה, חיסול העתונות החופשית והשילכת מבקריה-המישטר לכלא.

חוק לשון הרע הוא דוגמה חדשה, שכבר יכולה להיחשב לקלאסית. לא זה בלבד שהעברתו בכנסת הושגה בדרכי מירמה וכחש, שקר והונאה — אלא שגם ניסוחו עצמו הוא מלאכת מחשבת של זיוף.

לחוק זה אין כל קשר עם לשון-הרע. המחוקק לא ביקש, כפי שהוא מתיימר לבקש, להגן על הפרט המיסכן, הסרי-האזנים, המופקר לדיבה ולעלילות-שווא. כל הטענות הזו כוזב כאותם ברזי-מקלחת.

כבר היה קיים בארץ חוק פלילי ואזרחי להגנה בפני דיבה. זה אחד החוקים החמורים ביותר בעולם הדמוקרטי, שהועתק במלואו מחוקי בריטניה. אילו סבר מישהו שיש בו פירצות, אפשר היה לתקנו.

לפי החוק הזה יכול היה היועץ המשפטי להגיש בעבר אלפי תביעות פליליות, להגן על אזרחים מיסכנים. הוא לא עשה זאת. הוא הגיש רק תביעה אחת — אחילית מאין כמוה — להגנת שמו של עסקן מפא"י, איש-אמונם של ראשי-השלטון: רודולף קסטנר. כשלונו המחפיר של השלטון במשפט זה, בו נתגלו פרטים מוזעזעים על פעולותיהם של מנהיגי-המדינה, הוא שהוליד את הטיטה הראשונה של חוק לשון הרע. טיטה שגם בן-גוריון לא העז להגיש לאישור הכנסת.

השלטון לא התחיל אפילו למצות את החוקים להגנה על אזרחים מפני דיבה. מעולם לא גילה שום עניין בכך.

מטרת החולירע אינה להגן על אזרחים. הוא נועד להשיג מטרה הפוכה: לשלול מן האזרחים את ההגנה העיקרית בפני שרירות השלי-טון, את הערובה היחידה לחרויות-האדם במדינה שאין לה חוקה: העתונות החופשית והלוחמת.

זוהי האמת הפשוטה. כל אדם בממשלה ובכנסת יודע זאת, החל בראש-הממשלה ועד אחרון סדרני-הכנסת. כל השאר אינו אלא רמאות, הסוואה, אחיות עניינים.

אש צולבת א-4 כיוונים

חוק לשון הרע, שכבר נכנס לתוקפו ב־30 ביולי 1965, כולל 27 סעיפים בחמישה עמודים.

כמעט כל אחד מן הסעיפים האלה לבדו די בו כדי לחסל את חופש-הביטוי בישראל. אולם כולם יחד, בהתחברם ובהתמוגגם למסכת אחת, הם פסק-דין מות מוחלט, סופי וגמור לחופש-העתונות.

לא לחופש של עתון לוחם בלבד, של שבועון מסויים אחד. כי בנספותו לחרוץ אריה אחד הטיל השלטון פצצה אטומית, ששום עתון אחד במדינה — ויהיה אפילו נאמן לשלטון ומלחכר-פינכתו — לא יוכל להימלט ממנה.

כי ביצוע החוק כלל אינו נותן בידי השלטון בלבד. השלטון חילק סכיני-רצח לכל האזרחים, וכל איש-זרן יוכל לנעוץ בליבו של כל עתון. על כך עוד נדבר להלן.

ההתקפה על חופש-העתונות מבוצעת, בחוק זה, מכמה כיוונים שונים, וכך נוצרת אש צולבת שאין מנוס ממנה:

- הפיכת כמעט כל דבר ביקורתי המתפרסם בעתון ל„לשון-הרע“.
- שיללת כל הגנה יעילה מן העתון הנתבע לדין.
- איום במאסר ובחרובן כלכלי על כל אדם העובד בעתון, כולל הנער-השליח (ולגבי השבועון המסויים גם על המדפיסים ומחלקי-העתונים).
- הפלת עונשים שנועדו מראש להביא בכטחון גמור לסגירת העתון. ושוב: חלק מן החומרות האלה היו קיימות גם בחוק הקודם, שהיה חמור מאד. אבל כש-באות כל החומרות האלה יחד, כאשר הגדרה קיצונית של „לשון-הרע“ באה בצד שיללת כל הגנה אמיתית מן העתונאי — הרי נוצר מסך-ברזל שאין בו חור ופירצה — זולת אחת ויחידה, שעוד נעמוד עליה.
- אין זה רק חוק טוטאליטארי, אלא גם חוק „סטאליני“, מבחינת שלמותו: כגנתו הברורה של המחוקק — להביא לחיסול עתון לוחם וחופשי — תורגמה למערכת-סעיפים מושלמת מאין כמוה.
- אחד הפרשנים המכובדים ביותר בארץ, הר"ר (למשפטים) יעקוב רוזנטל, הכתב לענייני כנסת וחוק של הארץ, נציג ציבורי-העתונאים במשאומתן על החוק, כתב על חוק זה: „הקנאות להחמרה, ויהי-מה, סינורה עיני גורמים מסויימים... במידה כזאת שמרוב קנאות החטיאו את המטרות.“

והי לשון סגינהור. כי המחוקק לא היה מסונחה, אלא דחקא ראה את יעדו בכיורו. הוא לא החטיא את המטרה — הגנה על האזרח מפני דיבה — כי כלל לא התכוון למטרה זו. הוא פגע בדיוק לכול המטרה שאליה התכוון

הדוגמה: הדיקטטור הפשיסטי הואן פרוץ